

HBL

HUFVUDSTADSBLADET

På jakt efter svar.
Finlandsbördiga
Michaela Granit
regisserar en
pjäs om lögner
och minnes-
förträngning.

MITTEN / KULTUR 26

Maria hotas av försäljning

Staden har inte längre behov av Maria sjukhus

I höst ska fullmäktige i Helsingfors fatta beslut om var helsingforsarna ska få vård i framtiden och vilka vårdformer som behövs. Till modellen hör stora vårdcentraler som förutsätter att mindre läggs ner, och fler satsningar på egenvård.

Exempel på hur vården utvecklas kan man se på Malms sjukhus som öppnas i slutet av oktober. Personalen använder många moderna hjälpmedel och utgår från kunden – det vill säga patienten och de anhöriga.

När nytt skapas leder det till att fastigheter inte längre behövs. Till den kategorin hör Maria sjukhus då Malms fyraåriga exil är över. Samlingspartiets Tatu Rauhamäki är beredd att börja leta efter köpare för fastigheten i Kampen medan SDP:s Maija Anttila vill utveckla den för till exempel minnessjuka.

NYHETER / FINLAND 2

Forskare hittar medeltida klenoder i Helsing.

MITTEN / FOKUS 20

"Det krävs ett ledarskap som har hög profil, det ska vara tydligt vem som är ledare."

JOHAN WESTERLUND
ny kyrkoherde i Johannes församling som har sargats av infekterade konflikter.

NYHETER / FINLAND 4

Ett sargat land byggs upp igen

Skola nummer 21 i byn Semjonovka utanför Slovjansk blev illa åtgången under inbördeskriget i östra Ukraina. När rektorn Sergej Vilenovitj såg den första gången efter kriget tänkte han: Det här blir aldrig någon skola mer. Men skolan är nu så gott som återuppbyggd och kommer att öppnas till det nya läsåret, som inleds den 1 september.

Att det har gått så snabbt beror främst på att en privat bank stod för finansieringen. Den ukrainska staten har uselt med resurser för återuppbyggnaden och Tyskland har redan lovat att bistå med 500 miljoner euro, enligt Ukrainas president Petro Porosjenko.

Än så länge får privatpersoner ingen hjälp, rapporterar HBL:s Anna-Lena Laurén i Slovjansk.

NYHETER / VÄRLDEN 12

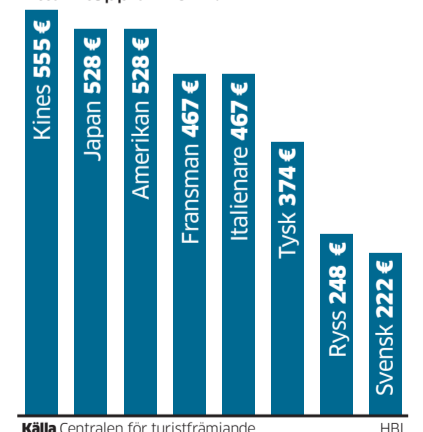

TOR WENNSTRÖM

Centralen för turistfrämjande lyfter gärna fram den finska skärgården i sin marknadsföring. Men företag i branschen skulle hellre satsa på resmål för asiatiska lyxturister.

NYHETER / FINLAND 6

SÅ MYCKET SPENDERAR TURISTEN I FINLAND PER BESÖK
Åtta-i-topp år 2012.

Källa Centralen för turistfrämjande

HBL

Nyheter	2	Ledare	16	Fokus	20	Resor	38	Fonder	52	VECKA 34
Finland	2	Debatt	17	Kultur & nöje	26	Sport	42	Tv & radio	54	NR 226
Världen	12	Mitten	20	Dagbok	32	Serier	51	Väder	56	001370-14-34

14 034

Impuls

Zinaida Lindén

Rötmånaden

■ I folktron tillskrivs perioden från mitten av juli till mitten av augusti en mängd underliga egenskaper. I dessa dagar tänker jag på två historiska händelser: första världskriget som började den 28 juli år 1914 och kuppöversöket i Moskva den 19 augusti år 1991.

I St Petersburg uppmärksammades första världskrigets årsdag med en utställning på Eremitaget. Det blev ett tillfälle att fundera på vad patriotism var för något. Sedan i våras har en mängd ryska kulturpersonligheter stämplats som "femtekolonnare" och "utländska agenter". Stötestenen är bland annat Krimhalvön och Ukraina. Bland dem finns rockartisten Andrej Makarevitj, författaren Ludmila Ulitskaja, skådespelaren Valentin Gaft. Tydligt går det inte längre att kalla sig fosterlandsvän om man är oliktänkande. I dag finns det knappt utrymme för klivna känslor.

Osökt tänker jag på Lenin – som ju är högaktad i dagens Ryssland. År 1916 anklagades han för att vara en tysk agent efter att ha kommit med tesen om att proletariatet "borde se till att det egna landets imperialistiska regering skulle förlora kriget".

Första världskriget föregicks av det rysk-japanska kriget. Den 27 juni 1904 publicerade Leo Tolstoj en antimilitaristisk artikel i brittiska The Times. Givetvis anklagades han för att vara ofosterländsk. Även tidigare hade hans fosterländskhet ifrågasatts, för att inte nämna att han år 1901 blev exkommunicerad av den ryska kyrkan. Rysslands främs_t_a ideolog, överprokuratorn för Heliga Synoden Konstantin Pobedonostsev ansåg att Tolstoj var "patriot på fel sätt".

År 1991 såg den ryska fosterländskheten annorlunda ut än i dag. I samband med augustikuppen i Moskva fick Jeltsin ett brett stöd hos folket. Det känns smärtsamt att titta på fotografierna från de där tre dagarna. Vad folket inte visste var att deras hemland bland annat gick mot en inflation som världen sällan skådat. Snart konfronterades de med Jegor Gajdars "chockterapi" som i dag kallas för ett cyniskt experiment. 90-talet blev en oerhört svår prövning för majoriteten av ryssar. Samtidigt pågick en plundring av det sjunkande skeppet. Enorma förmögenheter skapades.

■ I min ungdom, i samband med undervisningen i marxism-leninismen vid Lenin-graduniversitetet lärde jag mig att oligark var ett fullt ord. Jag må vara omodern, men jag är fortfarande av samma åsikt. I motsats till statsledarna utövar oligarkerna sin makt i skymundan. En del av dem kan ha privata militära förband, en tanke som ter sig desto dystrare i dagens läge.

Rötmånaden är ännu inte slut. För att motverka rötan gäller det att skapa så mycket goodwill som möjligt. I början av juni pågick XII Baltic Sea NGO Forum "NGOs Creating an Active and Innovative Civil Society" i Åbo. I sin slutresolution skrev de 220 deltagarna: "Östersjöregionen ska vara ett område av fredligt samarbete. Relationerna mellan Ryssland och dess grannar i Väst får inte försvåra kontakterna mellan de civila organisationerna. Trots eventuella politiska spänningar är vi medborgare i grannländer och strävar efter att upprätthålla stabilitet och utveckling genom dialog och internationellt samarbete."

De internationella organisationer som sysslar med Östersjön, kvinnofrågor, olika former av partnerskap och fredlig samvaro spelar en särskilt stor roll i dag.

Skribenten är författare

Intervju

På kryss i minnenas landskap

Regissören Michaela Granit borrar gärna ner sig i aktuella samtidsfrågor och älskar historier där hon får navigera bland minnen, drömmar och fantasier.

Har Rose rätt att få veta sanningen om sin mamma? Hela hennes liv har hennes pappa Arthur, i sin kamp för att överleva i sitt nya land England, förträngt svåra erfarenheter från förr. Rose vet inte mycket mer än att modern dog när hon var liten.

Fördomar, kulturarv och sökandet efter sin identitet är centrala frågor i den brittiska dramatiker Hywel Johns pjäs *Rose*. Pjäsen utspelar sig både i nutid och dåtid.

– Hur långt kan man gå för att överleva? frågar Michaela Granit.

– Jag har funderat på vad allt man gör för att slippa tala med barnen om sådant som är svårt. Men det leder till ett tomt landskap. Barnen känner att föräldrarna är otydliga och söker svar, precis som pjäsens Rose. Medan Arthur anser att dottern klarar sig bra ifall han lyckas genomföra sin lögn.

Michaela Granit läste en bunt manus när det var klart att hon skulle regissera för Svenska Teatern. Hon fastnade för *Rose* eftersom det var "en välskriven historia om ett angeläget ämne som berör vår tid".

– Hywel Johns text är lite som en Bachfuga med stämmor som kommer och går, beskriver hon.

– Och John ger inga direkta svar utan vrider och vänder på frågeställningarna. Rose får hitta sin egen lösning.

Frizonen finns i Korpo

När hon läser manus försöker Michaela Granit hitta mötespunkter med sitt eget liv.

– Det betyder inte att en pjäs ska handla om mig men om jag närmar mig så

frigörs den. Bilder träder fram och jag kan börja jobba.

Kulturarv är ett tema för många av de pjäser Michaela Granit satt upp. Själv har hon finländska rötter och tillbringar en stor del av sin lediga tid i Korpo.

– Som liten tyckte jag att Korpo var mitt riktiga hem, i dag tycker jag att det är mitt andra hem. Korpo är min frizon.

Det professionella mötet med Finland tog fart på allvar när Michaela Granit regisserade Susanna Alakoskis familje- och invandrardrama *Svinalängorna*. Pjäsen turnerade för utsålda hus i både Sverige och Finland. Michaela Granit fick uppleva publikens reaktioner på flera av föreställningarna i de jättelika finländska teatersalongerna, bland annat i Uleåborg.

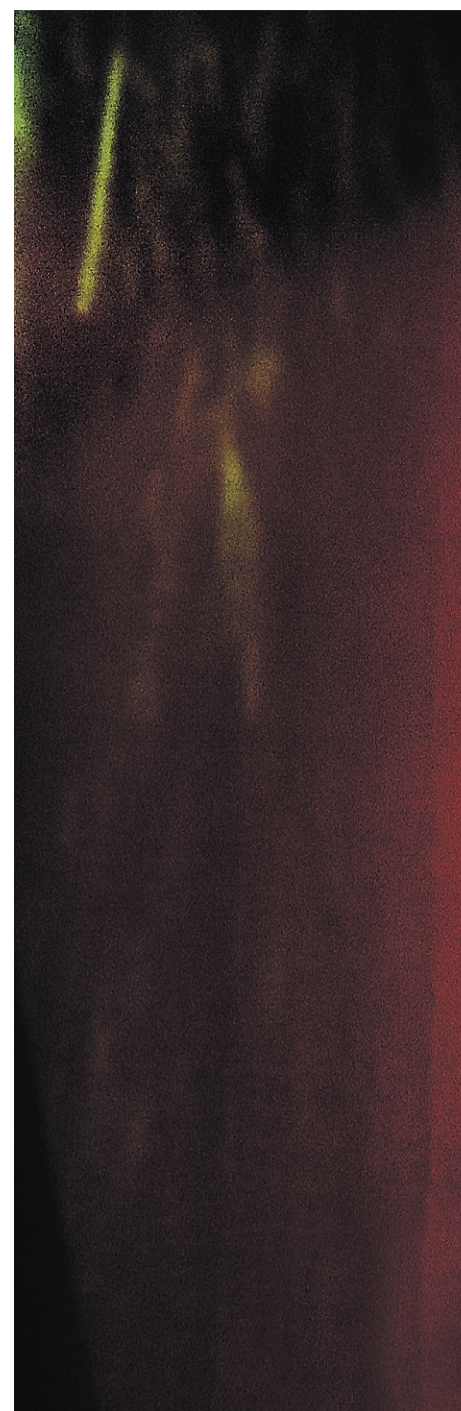
– Nästan alla i den finska publiken hade en relation till Sverige. Man hade varit krigsbarn där, bott en tid i Sverige eller hade släktingar som hade emigrerat. För många var relationen till Sverige ett öppet sår.

– Svenskarna hade en annan infallsvinkel. De frapperades av historien om barnets utsatthet och pappans alkoholism.

Michaela Granit och Susanna Alakoski har samarbetat också senare, i produktionen *Lyckliga slut*. Den föreställningen byggde på vittnesmål från kvinnor som brutit upp från våldsamma relationer och som Alakoski redigerade till en antologi.

Prata först och sist

Både Susanna Alakoski och Michaela Granit har finländska rötter. Påverkar det deras umgänge?

TYSTNAD SOM INTE SKRÄMMER. Man måste inte prata om allt, säger regissören Michaela Granit.

CATA PORTIN

"För mig är teater en genre där alla konstformer möts. Jag vill inte hamna i tung realism."

Recension Scen

TYNGDLÖST. I ögonblick tycks Susanna Leinonen och hennes ensemble totalt besegra tyngdkraften. HEIKKI TUULI

Dansare

DANS

Touch of Gravity

Touch of Gravity. Koreografi: Susanna Leinonen. Musik: Kasper Laine. Ljus: Joonas Tikkanen. Kostymer: Erika Turunen. Video: Jouka Valkama. Dans: Sanni Giordani, Tia Huuskonen, Sara Kovamäki, Aksinja Lommi, Liisa Pietikäinen och Elsa Tuovila. Susanna Leinonen Companys premiär Almisalen 22.8 som en del av Helsingfors festspel.

Profil

Michaela Granit

- **Ålder:** 52 år.
- **Familj:** Man och två barn.
- **Bor:** I Stockholm och Korpo.
- **Karriär:** Regissör, manusförfattare och skådespelare. Utbildad vid franska École Jacques Lecoq i Paris 1982-84 och därefter verksam främst i Sverige men också internationellt. Var med om att starta Stockholmsgruppen Teater Bouffons på 1980-talet. Har på senare år haft stora framgångar med scenversionerna av Susanna Alakoskis Svinälängorna och Åsa Linderborgs Mig äger ingen. Regisserade för ett år sedan Dream Business med Linda Zilliacus i huvudrollen. Pjäsen handlar om människohandel och ska nu göras som tv-teater för Sveriges television.
- **Aktuell med:** Regin till pjäsen Rose som har premiär på Svenska Teaterns Amos-scen 5 september.
- **Förebild:** Peter Brook.
- **Senast sedda pjäs:** Jag ringer mina bröder av Jonas Hassen Khemiri, på Stockholms Stadsteater.

• **Dramatiker jag aldrig tröttnar på:** Dels giganter som Samuel Beckett och Shakespeare, dels samtida dramatiker som Lucas Svensson och Kerstin Perski som jag har arbetat mycket med. För att inte tala om Laura Ruohonen som jag uppskattar mycket.

• **Gillar:** Härliga middagar med goda vänner. Och att segla - inte att kappsegla men att fara omkring bland alla åboländska holmar och skär.

- Vi har en krassare humor än svenskar i allmänhet, det är nog arvet som syns. Och så pratar vi mycket om Finland och känner igen oss i samma saker.

Som i upplevelsen av tystnad till exempel. Den finska tystnaden är annorlunda än den svenska, säger Granit.

- Det tar ett tag att förstå sig på den och att inse att den inte är skrämmande. Man måste inte prata om allt.

Men när pratar man?

- I den finländska teatervärlden finns ett otroligt fokus på att arbeta, testa olika lösningar och ta sig in i materialet. Sedan pratar man. I Sverige gör man tvärtom - där pratas

det först, konstaterar Granit.

- Men jag värderar inte vilken metod som är bättre, jag noterar bara skillnaden, tillägger hon.

Komiken ingår i tragedin

Vi återvänder till Rose, en pjäs som enligt Granit varken är introvert eller komplicerad och en pjäs som unga människor kan känna igen sig i.

- Rose har den unga människans drift att vilja förstå men hon saknar redskapen för att nå fram. Sådan är man som ung.

Själv var Michaela Granit tjugo år när hon bröt upp från Sverige för att studera teaterkonst vid École Jacques Lecoq i Paris. Åren i Frankrike

blev fantastiska, med en undervisning präglad av teatermannen Peter Brook, Ariane Mnouchkines visuella form och Pina Bausch som gav dansen ett eget uttryck.

- För mig är teater en genre där alla konstformer möts. Jag vill inte hamna i tung realism.

- Jag gick från den nordiska traditionen med Strindberg och Bergman och lärde mig att komiken är en del av tragedin. Mitt i det svåra kan det vara roligt också.

Fnissande minns Granit hur mästaren Lecoq reagerade när någon, ofta en nordisk elev, framförde något extra introvert under de regelbundna uppvisningarna för resten av skolan.

- Lecoq smaskade med munnen, tittade på de andra, skakade på huvudet och sade No communication!

- Ibland vill man bara dra sig undan, det vill vi alla, Jag lärde mig att en konstnär måste försöka kommunicera.

Den viktigaste insikten efter trettio år i branschen är att våga gå på magkänsla.

- Jag har lärt mig att välja material som jag hittar en ingång till och som jag hittar ut ur. Ämnet kan vara svårt eller glatt men det måste gå att kommunicera via det och resultatet ska bli en konstnärlig upplevelse.

Annika Hällsten

029 080 1331, annika.hallsten@hbl.fi

som trotsar tyngdkraft

■ I sitt nya verk *Touch of Gravity* bjuder Susanna Leinonen sin stil trogen på hisnande visualitet, minutös design och gedigna danspresentationer. Hennes sceniska grepp är helhetsmässigt och inriktat på den samfälliga effekten av visualisering, ljudvärld och fysiskt uttryck i starkt expressiva, suggestiva och drömligt surrealistiska visioner. Helheten utformad tillsammans med långvariga samarbetspartner som tonsättaren Kasper Laine, kostymdesign-

ern Erika Turunen och videodesignern Jouka Valkama, blir nu likasom många gånger tidigare definitivt något mera än summan av sina beståndsdelar.

Formfulländning

Som primus motor och bärande blickfång verket igenom löper dansen som nu framställs av sex kvinnliga dansare. "Löper" är måhända inte det helt rätta ordet för svitens fysiska scener med kaskader av laddat

stoff och intrikata formationer i en takt som kan få även åskådaren att kippa efter andan. Formfulländning och symmetri kännetecknar dansen med hantverksmässigt verkligt imponerande och kaleidoskoplikt växlande mönster.

Formbetoningen till trots förmedlar dansarna hela tiden både energi och en tuff attityd i sin framställning. Sanni Giordani, Tia Huuskonen, Sara Kovamäki, Aksinja Lommi, Liisa Pietikäinen och Elisa Tuovila är

en drillad ensemble både som grupp och som enskilda dansare. I solopartier lyser Aksinja Lommi, Sara Kovamäki och Sanni Giordani klarast.

Tyngdkraften blir som tema tidvis väldigt tydlig. Speciellt gäller det projektionen av Jouka Valkamas hisnande videomaterial av dansarna. Materialet har filmats med specialteknik så att detaljer och dimensioner får en rentav övernaturlig touch. Dansarna tycks sväva tyngdlösa som i rymden i videon. Den samfälliga ef-

fekten av videon och Joonas Tikkanens ljusdesign skapar ett påtagligt högteknologiskt stråk i verket.

Scenen där en duett agerar mot och med väggliska ramper och den där ett solo framförs med hjälp av en riggad lina tangerar direkt verkets tema. I dessa ögonblick gör Susanna Leinonen och hennes ensemble intryck av att totalt besegra tyngdkraften.

Jan-Peter Kaiku
kultur@hbl.fi